

โดย นาวาเอก สมจิตร หลำวรรณะ

กล่าวนำ

ทะเลมิได้เป็นเพียงพื้นที่ทางภูมิศาสตร์หรือแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ หากแต่เป็น “พื้นที่ยุทธศาสตร์” ที่มีความเชื่อมโยงโดยตรงกับความมั่นคง ความมั่งคั่ง และเสถียรภาพของประเทศ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ พลังงาน การค้า การคมนาคม การประมง ตลอดจนความมั่นคงทางอาหารและห่วงโซ่อุปทานของชาติ ในบริบทของโลกยุคปัจจุบันที่พลวัตทางภูมิรัฐศาสตร์ เศรษฐกิจ และความมั่นคงระหว่างประเทศเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและซับซ้อนมากขึ้น บทบาทของทะเลจึงมีความสำคัญยิ่งต่อการกำหนดยุทธศาสตร์และการรักษาผลประโยชน์ของชาติ

กองทัพเรือเป็นหน่วยงานหลักด้านความมั่นคงทางทะเลของประเทศ มีภารกิจสำคัญในการเตรียมกำลังและเสริมสร้างความพร้อมเพื่อป้องกันราชอาณาจักร รักษาสิทธิและอำนาจอธิปไตยทางทะเล บังคับใช้กฎหมาย

ในทะเล สนับสนุนการช่วยเหลือผู้ประสบภัย รวมถึงคุ้มครองผลประโยชน์ของชาติทางทะเลทั้งในภาวะปกติและภาวะวิกฤต นอกจากนี้ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้มีพระราชบัญญัติ ในการจัดตั้งศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (ศรชล.) ซึ่งถือเป็นส่วนราชการที่มีรูปแบบเฉพาะ เพื่อบูรณาการการรักษาสิทธิอธิปไตยและผลประโยชน์ของชาติในเขตทางทะเลของไทยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

แม้ว่าประเทศไทยจะมีทรัพยากรทางทะเลที่อุดมสมบูรณ์และมีที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ที่เอื้อต่อการเป็นศูนย์กลางทางทะเลของภูมิภาค แต่การรับรู้ของสังคมและภาคนโยบายจำนวนไม่น้อยยังมองทะเลเป็นแหล่งท่องเที่ยว แหล่งประมง หรือทรัพยากรธรรมชาติ ขณะที่คุณค่าในด้านผลประโยชน์แห่งชาติและพื้นที่เชิงยุทธศาสตร์ยังไม่ได้รับการตระหนักรู้อย่างเพียงพอ ซึ่งส่งผลต่อการสนับสนุนเชิงนโยบาย การกำหนดยุทธศาสตร์ การจัดลำดับความสำคัญ ดังนั้น การสร้างความตระหนักรู้ต่อผลประโยชน์ของชาติทางทะเลจึงมิใช่เพียงภารกิจด้านการประชาสัมพันธ์ของกองทัพเรือและ ศรชล. หากแต่เป็นภารกิจเชิงยุทธศาสตร์ในการสร้างความเข้าใจร่วมของสังคมให้ตระหนักว่า การปกป้องทะเลมิได้หมายถึงการรักษาอาณาเขตเพียงอย่างเดียว แต่คือการคุ้มครองความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ความมั่นคงด้านพลังงาน ความมั่นคงทางอาหาร ความต่อเนื่องของห่วงโซ่อุปทาน การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการธำรงไว้ซึ่งอธิปไตยและผลประโยชน์สูงสุดของชาติในระยะยาว

บทบาทและภารกิจของกองทัพเรือ

กองทัพเรือปฏิบัติภารกิจภายใต้กรอบแนวคิดที่เชื่อมโยงระหว่างมิติด้านความมั่นคงทางทหาร การบังคับใช้กฎหมาย และความร่วมมือระหว่างประเทศ โดยได้กำหนดบทบาทหลักออกเป็น ๓ ด้าน ได้แก่ บทบาทด้านการปฏิบัติการทางทหาร (Military Role) บทบาทด้านการรักษากฎหมายและการช่วยเหลือ (Constabulary and Benign Role) และ

บทบาทด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (Diplomatic Role) ซึ่งทั้งสามบทบาทนี้ครอบคลุมภารกิจสำคัญ ๕ ด้าน ได้แก่ การปกป้องสถาบัน การป้องกันประเทศทางทะเล การสนับสนุนการรบทางบก การคุ้มครองผลประโยชน์ของชาติทางทะเล และการพึ่งพาตนเองการพัฒนาประเทศและการช่วยเหลือประชาชน

ภารกิจของกองทัพเรือมิได้จำกัดอยู่เพียงการป้องกันราชอาณาจักรหรือการรักษาอธิปไตยทางทะเลเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมถึงการบังคับใช้กฎหมายในทะเล การคุ้มครองเส้นทางคมนาคมทางทะเล การช่วยเหลือผู้ประสบภัย และการธำรงไว้ซึ่งผลประโยชน์ของชาติทางทะเลทั้งในภาวะปกติและภาวะวิกฤต ซึ่งล้วนเป็นภารกิจที่ต้องอาศัยกำลังทางเรือ และยุทโธปกรณ์ที่มีประสิทธิภาพ

ภายใต้บริบทความมั่นคงทางทะเลในปัจจุบันที่มีลักษณะผันผวน ไม่แน่นอน ซับซ้อน และคลุมเครือ (Volatility, Uncertainty, Complexity, Ambiguity: VUCA) กองทัพเรือต้องเผชิญกับความท้าทายที่หลากหลาย ทั้งข้อพิพาทหรือการอ้างสิทธิทับซ้อนในพื้นที่ทางทะเล การแข่งขันเชิงอิทธิพลของประเทศมหาอำนาจในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก ความปลอดภัยของเส้นทางเดินเรือ อาชญากรรมข้ามชาติ การเสื่อมโทรมของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล รวมถึงภัยพิบัติทางธรรมชาติที่อาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคง ดังนั้น การดำรงขีดความสามารถของกองทัพเรือให้มีความพร้อมทั้งด้านกำลังพล เทคโนโลยี และยุทโธปกรณ์ จึงเป็นปัจจัยสำคัญต่อการปฏิบัติภารกิจให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากข้อจำกัดด้านงบประมาณหรือขาดการสนับสนุนการพัฒนาและจัดหายุทโธปกรณ์ที่เหมาะสมอาจส่งผลโดยตรงต่อศักยภาพในการปกป้องผลประโยชน์ของชาติทางทะเล และท้ายที่สุดอาจนำไปสู่ความสูญเสียทั้งด้านเศรษฐกิจ ความมั่นคง และอธิปไตยของประเทศที่ยากจะประเมินมูลค่าได้

อาณาเขตทางทะเลของประเทศไทย: พื้นที่ยุทธศาสตร์แห่งความมั่งคั่ง

อาณาเขตทางทะเลของประเทศไทยมิได้เป็นเพียงพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ หากแต่เป็น “พื้นที่ยุทธศาสตร์” ที่มีความสำคัญโดยตรงต่อความมั่นคง ความอยู่รอด และความมั่งคั่งอย่างยั่งยืนของประเทศ เนื่องจากเป็นแหล่งของอำนาจอธิปไตย สิทธิอธิปไตย และผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ซึ่งเชื่อมโยงทั้งมิติด้านเศรษฐกิจ พลังงาน ความมั่นคงทางอาหาร การคมนาคม และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

ประเทศไทยมีพื้นที่ติดทะเล ๒ ด้าน ได้แก่ ด้านตะวันตกติดทะเลอันดามัน และช่องแคบมะละกา ส่วนด้านตะวันออกติดอ่าวไทย โดยมีอาณาเขตทางทะเลรวมประมาณ ๓๒๓,๔๘๘ ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่น่านน้ำภายใน ทะเลอาณาเขต เขตต่อเนื่อง เขตเศรษฐกิจจำเพาะ และเขตไหล่ทวีป อีกทั้งมีแนวชายฝั่งทะเลยาวประมาณ ๓,๑๙๓ กิโลเมตร ครอบคลุม ๒๓ จังหวัดชายฝั่งทะเล ซึ่งสะท้อนถึงศักยภาพทางทะเลของประเทศในฐานะรัฐชายฝั่งที่มีบทบาทสำคัญในภูมิภาค

เมื่อพิจารณาในเชิงภูมิรัฐศาสตร์ ไทยตั้งอยู่ในตำแหน่งที่มีความสำคัญเชิงยุทธศาสตร์ระหว่างมหาสมุทรอินเดียและมหาสมุทรแปซิฟิก เป็นจุดเชื่อมต่อของภูมิภาคอาเซียนและอินโด-แปซิฟิก รวมทั้งมีเส้นทางเดินเรือที่เชื่อมโยงกับจุดยุทธศาสตร์สำคัญของโลก ด้วยเหตุนี้ พื้นที่ทางทะเลของไทยจึงไม่เพียงเป็นเส้นทางขนส่งและการค้าระหว่างประเทศ แต่ยังเป็นพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากการแข่งขันเชิงอิทธิพลของมหาอำนาจ ตลอดจนความขัดแย้งด้านความมั่นคงทางทะเลในระดับภูมิภาค

ในอีกมิติหนึ่ง อาณาเขตทางทะเลของไทยยังเผชิญกับความท้าทายหลายด้าน ได้แก่ ข้อพิพาทหรือการอ้างสิทธิทับซ้อนทางทะเล ความปลอดภัยของเส้นทางเดินเรือ อาชญากรรมข้ามชาติ การเสื่อมโทรมของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล รวมถึงภัยพิบัติทางธรรมชาติ ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประเทศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ภายใต้กรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ.๑๙๘๒ (UNCLOS 1982) พื้นที่ทางทะเลถูกแบ่งออกเป็นเขตอำนาจในเชิงกฎหมายและสิทธิของรัฐชายฝั่ง โดยสามารถแบ่งได้เป็น ๒ มิติสำคัญ ได้แก่

๑. พื้นที่แสดงถึงอำนาจอธิปไตย (Sovereignty) ของประเทศ ได้แก่ น่านน้ำภายในและทะเลอาณาเขต (Territorial sea) มีความกว้างไม่เกิน ๑๒ ไมล์ทะเลวัดจากเส้นฐานโดยเป็นเขตที่แสดงถึงอำนาจอธิปไตยของประเทศ ในกฎหมายระหว่างประเทศ คือความเป็นอำนาจสูงสุดของรัฐ (Autonomous of State) เป็นอำนาจที่รัฐสามารถบังคับใช้กฎหมายภายในของตนได้โดยสมบูรณ์ โดยรัฐชายฝั่งมีอำนาจอธิปไตยรวมถึงห้วงอากาศ (Air Space) พื้นดินท้องทะเล (Sea-bed) และดินใต้ผิวดิน (Subsoil) ในทะเลอาณาเขต แต่เรือต่างชาติสามารถเดินเรือโดยการใช้สิทธิการผ่านโดยสุจริต (Right of Innocent Passage)ที่ไม่ส่งผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงของประเทศ

๒. พื้นที่แสดงถึงสิทธิอธิปไตย (Sovereign Right) ของประเทศ ได้แก่

เขตต่อเนื่อง (Contiguous zone) คือบริเวณถัดจากทะเลอาณาเขต มีความกว้างไม่เกิน ๒๔ ไมล์ทะเลวัดจากเส้นฐาน รัฐมีอำนาจบังคับใช้กฎหมายเรื่อง ศุลกากร การคลัง การลักลอบเข้าเมือง การสุขาภิบาล คุ้มครองวัตถุโบราณ หรือวัตถุทางประวัติศาสตร์ที่พบใต้ทะเล

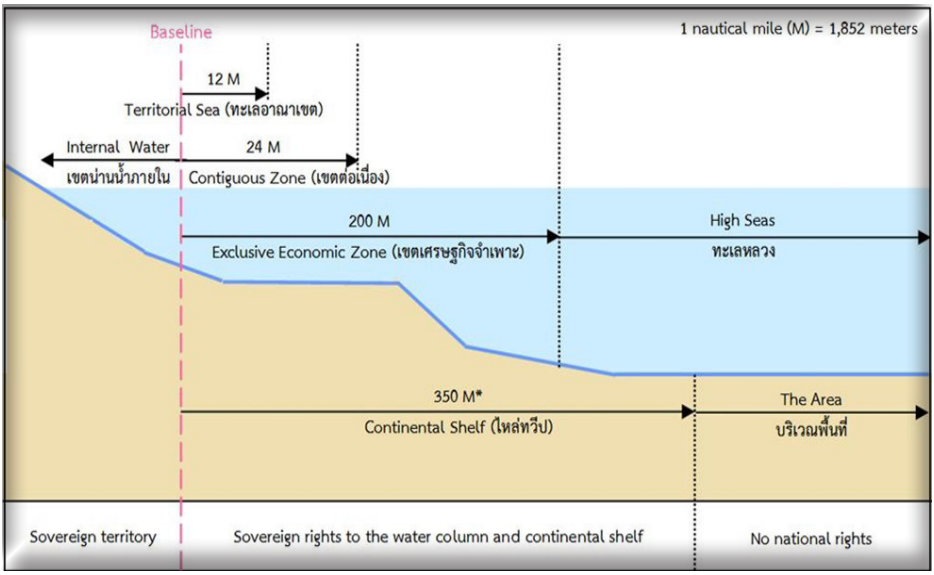
เขตเศรษฐกิจจำเพาะ (Exclusive Economic Zone - EEZ) คือบริเวณถัดออกไปจากทะเลอาณาเขต มีความกว้างไม่เกิน ๒๐๐ ไมล์ทะเลจากเส้นฐาน รัฐมีอำนาจสำรวจน้ำมัน ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อแสวงประโยชน์ อนุรักษ์ทั้งสิ่งที่มีชีวิตหรือไม่มีชีวิต ทั้งในน้ำในพื้นดินไปจนถึงใต้ผิวดินของพื้นดินท้องทะเล และมีสิทธิแต่ผู้เดียว (Exclusive rights) ในการสร้างหรืออนุญาตให้สร้างเกาะเทียม (Artificial islands) สิ่งติดตั้ง (Installations) และสิ่งก่อสร้าง (Structures) เพื่อทำการสำรวจและแสวงประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่ไม่มีชีวิตในเขตเศรษฐกิจจำเพาะ แต่รัฐอื่น ๆ

ยังมีเสรีภาพในการเดินเรือ (Freedom of Navigation) การบินผ่าน วางสายเคเบิลและท่อใต้ทะเล ทั้งนี้การกำหนดเขตทางทะเลระหว่างรัฐที่อยู่ตรงข้ามหรือประชิด ให้ทำความตกลงกันบนมูลฐานของกฎหมายระหว่างประเทศเพื่อให้บรรลุผลอันเที่ยงธรรม (Equitable solution)

เขตไหล่ทวีป (Continental shelf Zone) คือ พื้นดินท้องทะเลและดินใต้ผิวดินของบริเวณใต้ทะเล ซึ่งขยายเลยทะเลอาณาเขตของรัฐตลอดส่วนต่อออกไปตามธรรมชาติ (natural prolongation) ของดินแดนทางบกของตนจนถึงริมนอกของขอบทวีป (continental margin) มีระยะทางไม่เกิน ๓๕๐ ไมล์ทะเลจากเส้นฐาน (baseline) หรือเลยออกไปไม่เกิน ๑๐๐ ไมล์ทะเล จากเส้นชันความลึก (contouring) ๒,๕๐๐ เมตร รัฐชายฝั่งมีสิทธิอธิปไตยเหนือไหล่ทวีปในการแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรบนไหล่ทวีป

ทะเลหลวง (High Seas) หมายถึง ทุกส่วนของทะเลซึ่งไม่ได้รวมอยู่ในเขตเศรษฐกิจจำเพาะ ในทะเลอาณาเขต หรือในน่านน้ำภายในของรัฐ หรือในน่านน้ำหมู่เกาะ ของรัฐหมู่เกาะ รัฐทั้งปวงมีเสรีภาพในการเดินเรือ บินผ่าน วิจัย และทำการประมงในทะเลหลวง ซึ่งเป็นบริเวณที่อยู่นอกเหนือเขตอำนาจของรัฐใด และรัฐมีหน้าที่ร่วมมือกันในมาตรการอนุรักษ์และจัดการทรัพยากรมีชีวิตในทะเลด้วย

บริเวณพื้นที่ (The Area) หมายถึง พื้นดินท้องทะเล พื้นมหาสมุทรและดินใต้ผิวดินที่อยู่นอกขอบเขตอำนาจแห่งชาติ โดยถือว่าทรัพยากรในบริเวณพื้นที่นี้เป็นมรดกร่วมของมนุษย์ชาติ (Common heritage of man kind)

ภาพที่ ๑ ภาพตัดขวางแสดงเขตทางทะเลตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ.๑๙๘๒

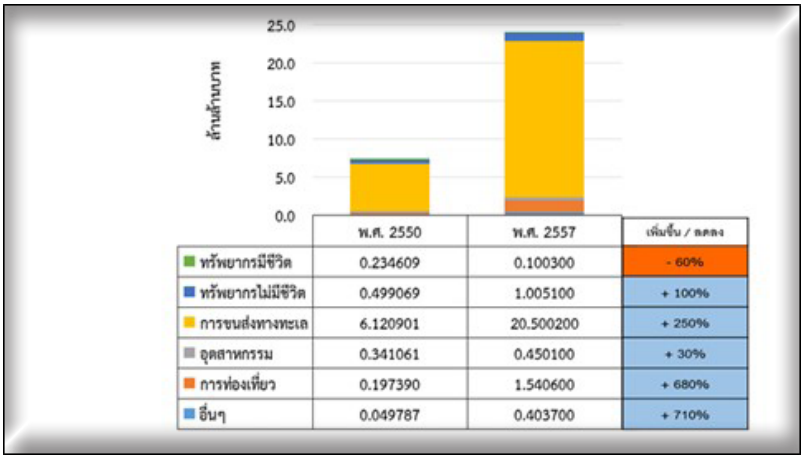
ด้วยเหตุนี้ อาณาเขตทางทะเลของประเทศไทยจึงเปรียบเสมือน “ขุมทรัพย์ทางยุทธศาสตร์” ที่เป็นทั้งแหล่งทรัพยากร พลังงาน อาหาร และเส้นทางเศรษฐกิจสู่โลกภายนอก ขณะเดียวกันก็เป็นพื้นที่เปราะบางที่ต้องได้รับการบริหารจัดการอย่างรอบคอบ ท่ามกลางการแข่งขันทางภูมิรัฐศาสตร์ ความเสี่ยงด้านความมั่นคง และความท้าทายด้านสิ่งแวดล้อมที่ทวีความซับซ้อนมากขึ้นในอนาคต

ผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

ความเข้าใจเรื่องอาณาเขตทางทะเล เป็นพื้นฐานสำคัญของการตระหนักรู้ถึงผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ซึ่งหมายถึงประโยชน์ที่ประเทศไทยพึงได้รับจากทรัพยากร กิจกรรม และคุณค่าต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ทางทะเล ทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังนั้น ผลประโยชน์ทางทะเลจึงมิได้จำกัดอยู่เพียงทรัพยากรธรรมชาติ แต่ครอบคลุมมิติสำคัญทั้งด้าน

เศรษฐกิจ ความมั่นคง และการพัฒนาประเทศ ไม่ว่าจะเป็นการประมง การท่องเที่ยวทางทะเล การขนส่งและโลจิสติกส์ ท่าเรือและอุตสาหกรรมชายฝั่ง พลังงานจากทะเล ก๊าซธรรมชาติและปิโตรเลียม เส้นทางเดินเรือระหว่างประเทศ การคุ้มครองสิ่งแวดล้อมทางทะเล ตลอดจนโครงสร้างพื้นฐานใต้ทะเล เช่น สายเคเบิลสื่อสารและระบบพลังงาน ซึ่งล้วนเชื่อมโยงโดยตรงกับเศรษฐกิจ ความมั่นคง และคุณภาพชีวิตของประชาชน แม้คนส่วนใหญ่จะไม่ได้ประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับทะเลโดยตรงก็ตาม

ในปี พ.ศ.๒๕๕๐ ศาสตราจารย์ ดร. เผดิมศักดิ์ จารยะพันธุ์ และคณะได้ประเมินมูลค่าโดยรวมของกิจกรรมทางทะเลมีมูลค่าสูงถึง ๗.๕ ล้านล้านบาท และมูลค่าดังกล่าวเพิ่มขึ้นเป็น ๑๗.๙ และ ๒๔ ล้านล้านบาทใน พ.ศ.๒๕๕๕ และ ๒๕๕๗ ตามลำดับ ตัวเลขดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า “ทะเล” มิได้เป็นเพียงพื้นที่ทรัพยากร แต่คือฐานทรัพย์สินเชิงยุทธศาสตร์ของชาติ ที่หล่อเลี้ยงเศรษฐกิจ ความเชื่อมั่นของนักลงทุน และเสถียรภาพของประเทศ หากประเทศไทยขาดขีดความสามารถในการดูแล คุ้มครอง ปกป้อง หรือบริหารจัดการพื้นที่ทางทะเลอย่างมีประสิทธิภาพ ย่อมส่งผลกระทบโดยตรงต่อความมั่งคั่ง ความมั่นคง และความปลอดภัยของประชาชนในระยะยาว

	พ.ศ. 2550	พ.ศ. 2557	เพิ่มขึ้น / ลดลง
ทรัพยากรมีชีวิต	0.234609	0.100300	- 60%
ทรัพยากรไม่มีชีวิต	0.499069	1.005100	+ 100%
การขนส่งทางทะเล	6.120901	20.500200	+ 250%
อุตสาหกรรม	0.341061	0.450100	+ 30%
การท่องเที่ยว	0.197390	1.540600	+ 680%
อื่นๆ	0.049787	0.403700	+ 710%

ภาพที่ ๒ มูลค่าเศรษฐกิจภาคทะเลที่มาจากกิจกรรมการใช้ประโยชน์ใน พ.ศ.๒๕๕๐ และ พ.ศ.๒๕๕๗
(ที่มา รายงานการวิจัย ฉบับสมบูรณ์ โครงการ “การจัดทำแผนที่นำทางการวิจัยประเด็นวิจัยยุทธศาสตร์ เรื่อง ผลประโยชน์แห่งชาติและความมั่นคงทางทะเล” รองศาสตราจารย์ ดร. โสภารัตน์ จารุสมบัติ และคณะ ปี ๒๕๕๗)

ภัยคุกคามทางทะเลและความเสี่ยงเชิงโครงสร้าง

บริบทของภัยคุกคามความมั่นคงทางทะเลของไทยได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างต่อเนื่องตามพัฒนาการด้านเทคโนโลยี การคมนาคม และการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมโลก ทำให้ภัยคุกคามทางทะเลในปัจจุบันมิได้เป็นเพียงปัญหาเชิงเดี่ยวเช่นในอดีต แต่มีความซับซ้อน เชื่อมโยงหลายมิติ และส่งผลกระทบทั้งด้านความมั่นคง เศรษฐกิจ และความปลอดภัยของประชาชน ตั้งแต่การรุกล้ำอธิปไตยและข้อพิพาทเขตแดนทางทะเล การกระทำของโจรสลัด การค้ามนุษย์และลักลอบเข้าเมือง การก่อการร้าย อาชญากรรมข้ามชาติ การลักลอบขนยาเสพติด สินค้าผิดกฎหมาย การทำประมงผิดกฎหมาย การทำลายทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล ภัยพิบัติทางทะเล ตลอดจนภัยคุกคามต่อโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงานและสายสื่อสารใต้ทะเล ซึ่งล้วนสะท้อนว่า “ทะเล” มิได้เป็นเพียงพื้นที่เศรษฐกิจ แต่เป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์ที่ต้องอาศัยการบริหารจัดการอย่างรอบด้าน ผ่านการบูรณาการกำลังทางเรือ กลไกบังคับใช้กฎหมาย ระบบข่าวกรอง ความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน และการมีส่วนร่วมของประชาชน

ภายใต้บริบทดังกล่าว กองทัพเรือถือเป็นกลไกหลักในการรักษาความมั่นคงทางทะเลและปกป้องผลประโยชน์ของชาติ แต่การจะปฏิบัติภารกิจให้มีประสิทธิภาพสูงสุด จำเป็นต้องอาศัยทั้งขีดความสามารถที่เพียงพอ การสนับสนุนเชิงนโยบาย และความเข้าใจจากสังคมโดยรวม การจัดหาและพัฒนายุทโธปกรณ์ทางเรือที่มีความสำคัญเชิงยุทธศาสตร์ เช่น เรือดำน้ำ เรือฟริเกต และระบบอำนวยการรบสมัยใหม่ ล้วนมีบทบาทต่อการรักษาอธิปไตยและเสริมสร้างศักยภาพในการคุ้มครองผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ขณะเดียวกัน เรือรบหลักหลายลำที่ใช้งานอยู่ในปัจจุบันมีอายุการใช้งานมานานและทยอยเข้าสู่ช่วงปลดประจำการ ซึ่งอาจส่งผลต่อความพร้อมในการปฏิบัติภารกิจในอนาคต ดังนั้น การเสริมสร้างขีดความสามารถทางทะเลของประเทศ จึงมิใช่เพียงประเด็นด้านงบประมาณหรือยุทโธปกรณ์

เท่านั้น แต่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเชิงนโยบายที่ตั้งอยู่บนความเข้าใจที่ถูกต้องต่อคุณค่าของผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล เพราะการสร้างความตระหนักรู้ในเรื่องนี้ คือรากฐานสำคัญของการพัฒนาสมุททานุภาพและหลักประกันความมั่นคงของประเทศในระยะยาว

ความตระหนักรู้

ความตระหนักรู้ เป็นเรื่องของความสำนึก ความรู้ตัว ความเข้าใจของบุคคลต่อสิ่งต่าง ๆ ที่บุคคลประสบหรืออยู่ในสภาพแวดล้อมที่อยู่รอบ ๆ ตัว ดังนั้น ความตระหนักรู้จะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลสัมผัสกับสิ่งเร้าในสภาพแวดล้อมแล้วจะเกิดการรับรู้ (**Perceptions**) ขึ้น และนำไปสู่การเกิดความคิดรวบยอด การเรียนรู้ ความตระหนักรู้ ตามลำดับ ความตระหนักรู้มิใช่เพียงการ “รู้ว่ามีอยู่” (**Awareness**) แต่เป็นกระบวนการที่บุคคลเกิดความเข้าใจถึงความสำคัญ (**Understanding**) เห็นคุณค่า (**Value Recognition**) และตระหนักถึงผลกระทบที่เชื่อมโยงกับตนเอง (**Personal Relevance**) จนเกิดความพร้อมที่จะสนับสนุนหรือมีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับประเด็นนั้น กล่าวคือ ความตระหนักรู้เป็นระดับที่สูงกว่าการรับรู้ทั่วไป เพราะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมได้ โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญ ๓ ประการ ประกอบด้วย

๑. ความรู้ ความเข้าใจ (**Cognitive Component**) เริ่มต้นจากระดับง่ายและมีการพัฒนามากขึ้น ตามลำดับ

๒. อารมณ์ ความรู้สึก (**Affective Component**) เป็นความรู้สึกด้านทัศนคติ ค่านิยมความตระหนัก ชอบหรือไม่ชอบ ดีหรือไม่ดี เป็นองค์ประกอบในการประเมินสิ่งเร้าต่าง ๆ

๓. พฤติกรรม (**Behavioral Component**) เป็นการแสดงออกทั้งวาจา กิริยาที่มีต่อสิ่งเร้า หรือ แนวโน้มที่บุคคลจะกระทำ

สำหรับผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ความตระหนักรู้ของประชาชนถือเป็นรากฐานสำคัญของการกำหนดนโยบายและการพัฒนา

สมุททานุภาพของประเทศ เนื่องจากในระบอบประชาธิปไตย การสนับสนุนของสาธารณชนมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบาย การจัดสรรทรัพยากร และการยอมรับต่อการพัฒนาขีดความสามารถด้านความมั่นคงทางทะเล หากประชาชนรวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ขาดความตระหนักรู้ ย่อมทำให้การคุ้มครองและรักษาผลประโยชน์ของชาติไม่ได้รับการสนับสนุนอย่างเพียงพอ แม้ว่าประเด็นดังกล่าวจะมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจ ความมั่นคง และความยั่งยืนของประเทศก็ตาม ดังนั้นการที่จะสร้างความตระหนักรู้ต่อผลประโยชน์ของชาติทางทะเลให้เกิดขึ้นได้ จะต้องรู้ว่าทะเลมีความสำคัญ เห็นว่าทะเลเกี่ยวข้องกับชีวิตตนเอง และพร้อมสนับสนุนการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลอย่างจริงใจ

ช่องว่างด้านการรับรู้ต่อผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

แม้ประเทศไทยจะมีแผนและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลแล้ว แต่การรับรู้ในทางสาธารณะยังไม่ครอบคลุมความหมายของผลประโยชน์ทางทะเลอย่างรอบด้าน เนื่องจากประชาชนบางส่วนมองทะเลในฐานะแหล่งท่องเที่ยวหรือแหล่งอาหาร ขณะที่บางส่วนมองในฐานะพื้นที่สิ่งแวดล้อมหรือพื้นที่ความมั่นคงเท่านั้น การรับรู้เช่นนี้ทำให้ไม่เห็นว่าทะเลเป็นระบบเดียวกันที่เชื่อมโยงเศรษฐกิจ ความมั่นคง สิ่งแวดล้อม และชีวิตประจำวันของประชาชน ประกอบกับการขาดข้อมูลที่แปลงความซับซ้อนของทะเลให้เข้าใจง่าย ซึ่งประเด็นอาณาเขตทางทะเล สิทธิอธิปไตย กฎหมาย ภัยคุกคาม และความจำเป็นด้านกำลังรบทางเรือเป็นเรื่องที่มีศัพท์เทคนิคจำนวนมาก หากไม่มีการแปลงข้อมูลให้อยู่ในรูปแบบที่ประชาชนเข้าใจได้ง่าย ย่อมทำให้เรื่องทะเลกลายเป็นประเด็นเฉพาะของผู้เชี่ยวชาญและหน่วยงานรัฐ มากกว่าจะเป็นวาระร่วมของสังคม ขณะเดียวกันปัญหาความไม่ต่อเนื่องของการสื่อสารที่มักจะเกิดขึ้นเฉพาะเมื่อมีเหตุการณ์วิกฤต ซึ่งภารกิจทางทะเลมักได้รับความสนใจเมื่อเกิดเหตุการณ์เฉพาะหน้า เช่น ภัยพิบัติ เรืออับปาง การลักลอบทำผิดกฎหมาย

หรือข้อพิพาททางทะเล แต่เมื่อเหตุการณ์ผ่านไป ความสนใจของสังคมมักลดลงอย่างรวดเร็ว การสร้างความตระหนักรู้ จึงต้องเปลี่ยนจากการสื่อสารตามเหตุการณ์ ไปสู่การสื่อสารเชิงระบบที่มีการสื่อสารต่อเนื่องตลอดปี และสามารถเชื่อมโยงเหตุการณ์เฉพาะหน้ากับภาพใหญ่ของผลประโยชน์ของชาติทางทะเลได้ นอกจากนี้ การสื่อสารเรื่องงบประมาณและขีดความสามารถของกำลังทางเรือยังไม่สามารถเชื่อมโยงให้เห็นถึงผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมต่อการคุ้มครองผลประโยชน์ของชาติได้อย่างเพียงพอ การอภิปรายสาธารณะเกี่ยวกับการจัดหายุทโธปกรณ์มักมุ่งที่ราคา รายการจัดหา หรือข้อถกเถียงทางการเมือง มากกว่าการพิจารณาว่าขีดความสามารถนั้นจำเป็นต่อการคุ้มครองพื้นที่ ผลประโยชน์ และความเสี่ยงต่อความมั่นคงของประเทศ จึงต้องสื่อสารให้สังคมเห็นความสัมพันธ์ระหว่างขีดความสามารถของกองทัพเรือกับการคุ้มครองผลประโยชน์ที่จับต้องได้ ดังนั้นการสร้างความตระหนักรู้ที่ยั่งยืนจึงต้องอาศัยการสื่อสารเชิงรุกที่ต่อเนื่องและอาศัยฐานข้อมูลที่แท้จริงเพื่อสร้างความเข้าใจที่ครอบคลุมทุกมิติอย่างเป็นเอกภาพ

การสื่อสารเชิงกลยุทธ์ (Strategic Communication)

การสื่อสารเชิงกลยุทธ์เป็นแนวทางเฉพาะในการเผยแพร่และรับข้อมูล เพื่อช่วยให้องค์กรสามารถสื่อสารและสร้างความสัมพันธ์กับกลุ่มเป้าหมายหลักได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการเผยแพร่ข้อความที่น่าสนใจและสอดคล้องกัน ให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ซึ่งอาจรวมถึงการสนับสนุนนโยบายใด ๆ การกำหนดความคิดเห็นสาธารณะ หรือการจัดการวิกฤตการณ์ เนื่องจากการสื่อสารเชิงกลยุทธ์สามารถสร้างผลกระทบได้มาก จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีแผนปฏิบัติการที่ชัดเจน วิธีนี้จะช่วยให้มุ่งเน้นไปที่กลุ่มเป้าหมาย ติดตามความคืบหน้า และประเมินผลการตอบรับที่มีคุณค่าได้ โดยแนวความคิดที่ใช้ในการสร้างแผนกลยุทธ์การสื่อสารสำหรับองค์กร มีดังนี้

๑. กำหนดวัตถุประสงค์ องค์กรต้องการบรรลุเป้าหมายอะไรด้วยแผนการสื่อสารเชิงกลยุทธ์ เมื่อรู้แล้วว่าต้องการบรรลุเป้าหมายอะไร การวางแผนก็จะง่ายและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๒. กำหนดกลุ่มเป้าหมาย การเข้าใจกลุ่มเป้าหมายอย่างถ่องแท้ จะทำให้สามารถรู้วิธีการสื่อสารที่ดีที่สุด และความคิดเห็นจากผู้รับสารจะให้ข้อมูลเชิงลึกเพื่อสนับสนุนการพัฒนาแผนกลยุทธ์การสื่อสาร หากมีผู้รับสารที่เป็นกลุ่มเป้าหมายมากกว่าหนึ่งกลุ่ม ต้องมีแผนกลยุทธ์ฯ ที่แยกจากกัน

๓. ระบุปัญหา ค้นหาจุดที่ต้องการปรับปรุงภายในกระบวนการสื่อสารเชิงกลยุทธ์ปัจจุบัน ทำความเข้าใจความท้าทาย และกำหนดผลลัพธ์ที่ต้องการ สิ่งนี้จะทำให้แผนมีรากฐานที่มั่นคงและมีเป้าหมายที่ชัดเจน

๔. การตรวจสอบและกำหนดเวลา ตรวจสอบว่าการจัดทำ การดำเนินงานและการติดตามแผนงานจะใช้งบประมาณเท่าใด กระบวนการทั้งหมดจะใช้เวลานานเท่าใด แต่ละขั้นตอนนั้นเป็นอย่างไร มีการใช้จ่ายงบประมาณกับแผนงานดังกล่าวไปแล้วหรือไม่ หากมีให้ระบุว่าใช้จ่ายไปกับอะไรบ้าง ต้องการเพิ่มเติมหรือลดเงินทุน นอกจากนี้ ควรจัดทำงบประมาณอย่างละเอียด และเมื่อได้รับอนุมัติแล้ว ต้องปฏิบัติตามงบประมาณนั้นอย่างเคร่งครัด ในขณะเดียวกัน ต้องแน่ใจว่าแผนงานครอบคลุมทุกขั้นตอน

๕. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ใครบ้างที่ควรมีส่วนร่วม ใครที่จะเป็นคนทำงาน การแต่งตั้งหรือมอบหมายงานให้บุคลากรที่เหมาะสมนั้นสำคัญมาก

๖. การส่งข้อความ การระดมสมองเพื่อวางแผนกลยุทธ์เกี่ยวกับการสื่อสารในสภาพแวดล้อมการทำงานร่วมกันนั้นเป็นสิ่งสำคัญ เมื่อได้หัวข้อและประเด็นเฉพาะเจาะจงที่เกี่ยวข้องกับข้อความที่ต้องการสื่อสารออกไปแล้ว ให้ระบุวิธีการนำเสนอและสื่อสารที่ดีที่สุด ซึ่งอาจทำได้ผ่านสื่อมัลติมีเดีย การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ และอื่น ๆ แพลตฟอร์มการส่งข้อความดิจิทัลที่แข็งแกร่งจะเป็นช่องทางที่ดีที่สุดสำหรับการส่งข้อความ

๗. ช่องการส่งข้อความต่าง ๆ มีช่องทางและแพลตฟอร์มมากมายที่สามารถใช้สื่อสารข้อความที่ต้องการจะสื่อออกไปได้ โดยจำเป็นต้องระบุช่องทางที่กลุ่มเป้าหมายน่าจะใช้มากที่สุด ซึ่งช่องทางเหล่านี้ ได้แก่ ข่าวประชาสัมพันธ์ สื่อสังคมออนไลน์ โฆษณาทางวิทยุและโทรทัศน์ การสัมภาษณ์รายงานวิจัย และอื่น ๆ นอกจากนี้ ต้องมีความเข้าใจว่ากลุ่มเป้าหมายบางกลุ่ม เช่น กลุ่มคนสูงอายุ อาจไม่เชี่ยวชาญด้านดิจิทัล ดังนั้น การกำหนดเป้าหมายพวกเขาผ่าน Snapchat หรือ TikTok อาจไม่ได้ผลเสมอไป ส่วนกลุ่มเป้าหมายที่อายุน้อยมักสื่อสารผ่านโทรศัพท์มือถือเป็นหลัก ทำให้การกำหนดเป้าหมายกลุ่มนี้ผ่านหนังสือพิมพ์ ฉบับพิมพ์ จึงอาจมีผลกระทบที่ต้องการน้อยกว่า

๘. ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล เมื่อแผนกลยุทธ์ในการสื่อสารได้ดำเนินการแล้ว ต้องติดตามความคืบหน้า ประเมินความเหมาะสม วิเคราะห์ผลตอบรับ วัดผลกระทบ และเตรียมพร้อมที่จะระบุจุดอ่อนและปรับปรุง จำนวนการเข้าชมและผู้ติดตามบนแพลตฟอร์มสื่อต่าง ๆ จะไม่มีความหมายเลยหากไม่ช่วยสร้างการรับรู้ และวัดประเมินผลกระทบจากการตอบรับที่เกิดขึ้น

๙. ให้ความสำคัญกับจริยธรรม ไม่ใช่ทุกแผนการสื่อสารเชิงกลยุทธ์จะเป็นไปในทางบวกเสมอ บางแผนอยู่บนเส้นแบ่งที่เปราะบางระหว่างความเหมาะสมและความไม่เหมาะสม บางแผนถูกสร้างขึ้นเพื่อส่งเสริมการโฆษณาชวนเชื่อเชิงลบ เพื่อสร้างความหวาดกลัวให้กับฝ่ายตรงข้าม หรือเพื่อสร้างความสงสัยในกลุ่มเป้าหมายอย่างเจาะจง ดังนั้น ควรพิจารณาอย่างรอบคอบเกี่ยวกับจริยธรรม และผลกระทบของทางเลือกต่าง ๆ ต่อวัฒนธรรมองค์กร ภาพลักษณ์และชื่อเสียงขององค์กร

ในบริบทของการกำหนดนโยบายสาธารณะและการสร้างความเข้าใจต่อประเด็นที่มีความสำคัญระดับชาติ การสื่อสารเชิงกลยุทธ์จึงมิได้เป็นเพียงเครื่องมือในการถ่ายทอดข้อมูล แต่ยังเป็นกลไกสำคัญในการสร้างการรับรู้ ปรับเปลี่ยนทัศนคติ และเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน

ต่อประเด็นเชิงยุทธศาสตร์ของประเทศ ซึ่งสามารถประยุกต์ใช้แนวคิดดังกล่าวมาวิเคราะห์และกำหนดกรอบการดำเนินการสื่อสารในการสร้างความตระหนักรู้ต่อผลประโยชน์ของชาติทางทะเลได้

กรอบการดำเนินการสื่อสาร ในการสร้างความตระหนักรู้ต่อผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

จากการที่ผลประโยชน์ของชาติทางทะเลถูกมองข้าม ด้านหนึ่งประชาชนเห็นทะเลเป็นแค่แหล่งท่องเที่ยวและแหล่งอาหาร แต่กลับขาดความรู้ความเข้าใจว่า **ทะเลคือฐานความมั่นคงและความมั่งคั่งของชาติ** การรับรู้เช่นนี้นำไปสู่ช่องว่างเชิงยุทธศาสตร์: ผู้คนมองปัญหาทางทะเลเป็น “เรื่องภายนอก” ไม่เกี่ยวข้องกับตน การสื่อสารมักเกิดเมื่อมีเหตุการณ์เฉพาะหน้า เช่น เรืออับปางหรือข้อพิพาทชายแดน ทำให้ภาพรวมของ “ผลประโยชน์ทางทะเล” ถูกละเลย เมื่อประชาชนรับรู้ต่ำ ปัญหาทะเลมักถูกเข้าใจเพียงว่ามีผลกระทบจำกัด แทนที่จะมองว่าเป็นปัจจัยสำคัญต่อความมั่นคงและความเจริญของประเทศ ดังนั้นการลดช่องว่างด้านการรับรู้ดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยกรอบการสื่อสารเชิงนโยบายแบบบูรณาการ (Integrated Strategic Communication) ที่มุ่งสร้างความเข้าใจร่วมระหว่างรัฐ ภาคเอกชน และประชาชน โดยสามารถกำหนดกรอบดำเนินการได้ ดังนี้

๑. กำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน ส่งเสริมสร้างความเข้าใจร่วมในผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ให้ประชาชนเห็นว่าทะเลไม่ใช่เพียงแหล่งทรัพยากรแต่เป็นฐานความมั่งคั่งและความมั่นคงของชาติ รวมถึงเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน เสริมสร้างการรับรู้เชิงรุกอย่างต่อเนื่อง ปรับจากการสื่อสารรายเหตุเป็น “การสื่อสารเชิงระบบ” สอดแทรกสารหลักในการประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ โดยเฉพาะช่วงเวลาไฮซีซั่นและเหตุการณ์สำคัญ เพื่อหลีกเลี่ยงการเข้าใจผิด สนับสนุนการตัดสินใจเชิงนโยบาย ให้ผู้มีอำนาจรับรู้ความจำเป็นของการจัดสรรงบประมาณ ด้วยการนำเสนอผลกระทบทางตรงต่อเศรษฐกิจและความมั่นคง รวมทั้งเชิญชวนประชาชนมีส่วนร่วมเพื่อสร้าง

การตระหนักรู้ถึงหน้าที่ในการช่วยปกป้องทะเล ทั้งนี้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติ การรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล พ.ศ.๒๕๖๒ กำหนดให้เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนตระหนักรู้ในความสำคัญของผลประโยชน์ของชาติทางทะเล และส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ

๒. ระบุกลุ่มเป้าหมายหลากหลาย กำหนดกลุ่มเป้าหมายหลัก ได้แก่ ประชาชนทั่วไป เยาวชนและนักศึกษา ผู้ประกอบการชายฝั่ง สื่อมวลชน และผู้กำหนดนโยบาย การสร้างความตระหนักต้องออกแบบเนื้อหาให้เหมาะกับแต่ละกลุ่ม เช่น จัดกิจกรรมการศึกษาร่วมกับโรงเรียนและมหาวิทยาลัย เพื่อให้เยาวชนและครูเข้าใจนัยสำคัญของทะเล จุดนี้เป็นกลไกสำคัญในการขยายผลไปยังครอบครัวและชุมชน โดยกำหนดกลุ่มเป้าหมายสะท้อนพฤติกรรมและความต้องการของแต่ละกลุ่ม เช่น ประชาชนทั่วไปที่อาศัยในเมืองอายุมากกว่า ๓๐ ปี และไม่ได้ทำงานหลักทางทะเล จะมีความสนใจเรื่องค่าใช้จ่ายครัวเรือน ความมั่นคงพลังงาน อาจใช้ข้อความหลักว่า “ทะเลคือฐานทรัพย์สินของชาติ:รักษาทะเล = รักษาพลังงาน อาหาร และรายได้ของคุณ” แต่สำรับเยาวชน นักศึกษาซึ่งใช้ โซเชียลมีเดียเป็นหลัก ให้ความสนใจสิ่งแวดล้อม เทคโนโลยี และโอกาสในการทำงาน อาจใช้ข้อความหลักว่า “เข้าใจทะเลสร้างอนาคต:กำลังใจและนวัตกรรมของชาติอยู่ที่นี่” เป็นต้น

๓. วิเคราะห์ปัญหาและแนวทาง หาจุดอ่อนของการสื่อสารปัจจุบัน ซึ่งการวิเคราะห์จะช่วยกำหนดเนื้อหาและวิธีการจัดทำข้อมูลให้ตอบโจทย์เป้าหมาย ตัวอย่างจุดอ่อน เช่น การสื่อสารยังจำกัดอยู่ในระดับหน่วยงานรัฐและใช้ภาษาที่ซับซ้อน ทำให้ประชาชนทั่วไปเข้าถึงและเข้าใจได้ยาก อีกทั้งยังขาดเอกภาพของสารจากหลายหน่วยงาน ส่งผลให้เกิดความสับสนและภาพรวมไม่ชัดเจน นอกจากนี้ การสื่อสารส่วนใหญ่ยังเป็นแบบทางเดียว ขาดการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชน รวมถึงยังไม่มีการแบ่งกลุ่มเป้าหมาย

อย่างเหมาะสม ขณะเดียวกัน การใช้สื่อดิจิทัลยังไม่เต็มประสิทธิภาพ และขาดระบบติดตามประเมินผลที่ชัดเจน

๔. สร้างข้อความหลักและสารสำคัญ สำหรับแต่ละกลุ่มผู้รับสาร (Audience) ต้องกำหนดสารหลัก (Key Message) ที่ตรงประเด็นและเชื่อมโยงกับความสนใจของแต่ละกลุ่ม ใช้ภาษาที่ง่ายต่อความเข้าใจ เปลี่ยนภาษาทางเทคนิคเป็นภาพเชิงสัญลักษณ์ เช่น แผนที่อาณาเขตทางทะเล อินโฟกราฟิกสัดส่วนเศรษฐกิจ หรือเรื่องเล่า (storytelling) จากชาวประมงที่ได้รับประโยชน์จากการคุ้มครองทะเล เน้น “ทะเลคือฐานทรัพย์สิน” ด้วยตัวอย่างที่จับต้องได้ นอกจากนี้ ต้องเชื่อมโยงสื่อสารถึงมิติด้านสิ่งแวดล้อมและวิกฤติต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจว่า การล่มสลายของระบบนิเวศทางทะเลส่งผลกระทบต่อสวัสดิภาพและเศรษฐกิจของคนไทยในวงกว้าง

๕. เลือกช่องทางและนวัตกรรมการสื่อสาร ดำเนินการผ่านช่องทางที่กลุ่มเป้าหมายนิยมใช้ โดยผสมผสานสื่อหลายรูปแบบทั้งออฟไลน์และออนไลน์ เน้นสื่อสารผ่านมัลติมีเดีย: ข่าวโทรทัศน์ รายการสารคดีสั้น โซเชียลมีเดีย วิดีโอสั้น อินโฟกราฟิก โปสเตอร์ และช่องทางดิจิทัลใหม่ ๆ เช่น เว็บไซต์โต้ตอบ (interactive) แอปพลิเคชันมือถือ เกมการศึกษา (serious games) หรือระบบจำลอง (VR/AR) ที่ให้ผู้ใช้มองทะเลในมุมมองใหม่ เช่น การจำลองขอบเขตทะเลไทย ซึ่งเทคโนโลยีดิจิทัล จะช่วยให้เข้าถึงคนรุ่นใหม่ได้ง่ายขึ้น ขณะที่สื่อมวลชนแบบดั้งเดิม ก็ช่วยย้ำให้ประชาชนทั่วไปติดตามอย่างต่อเนื่อง โดยรูปแบบของสื่อ(Channels & Formats) สอดคล้องกับพฤติกรรมผู้รับสาร: ดังนี้

- สื่อดั้งเดิม: โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ เน้นการออกอากาศโฆษณาสั้น รายการวิทยุให้ความรู้ สารคดีข่าว และแถลงข่าวตามสื่อต่าง ๆ เพื่อสร้างการรับรู้วงกว้างในกลุ่มประชากรที่นิยมสื่อกระแสหลัก
- สื่อดิจิทัล: เฟซบุ๊ก อินสตาแกรม YouTube LINE รวมถึงเว็บไซต์โต้ตอบ โดยใช้คอนเทนต์วิดีโอสั้น ภาพกราฟิก และบทความเพื่อการให้ความรู้ เน้นเข้าถึงคนรุ่นใหม่และประชาชนทั่วไปผ่านสมาร์ทโฟน

- สื่อสร้างสรรค์ (Experiential): นิทรรศการเคลื่อนที่ (Roadshow) บริเวณห้างสรรพสินค้า ตลาดกลางท่าเรือ การจัดกิจกรรมค่ายเยาวชน การสาธิตอุปกรณ์ทางทะเล (เช่น เครื่องมือดำน้ำหรืองานวิจัยทางทะเล) เพื่อให้ประชาชนเห็นและสัมผัสทะเลเชิงประสบการณ์โดยตรง
- สื่อการศึกษา: จัดทำหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ด้านทะเล เช่น แบบเรียนเสริม e-Learning ในวิชาวิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา รวมถึงการประชุมวิชาการและเวิร์กช็อปสำหรับครูและนักเรียน เพื่อปลูกฝังความรู้ตั้งแต่ระดับเยาวชน

ในส่วนของนวัตกรรมและเครื่องมือใหม่ (Innovative Tools) เน้นการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อดึงดูดความสนใจ เช่น:

- AR/VR: สร้างโมเดลอัตราการเปลี่ยนแปลงของชายฝั่งหรือประสบการณ์เสมือนดำน้ำชมท้องทะเลไทย เพื่อให้ผู้ชมเห็นภาพชัดขึ้นของปัญหาสิ่งแวดล้อมและความงดงามของทะเล
- เกมเพื่อการศึกษา (Serious Games): เกมจำลองสถานการณ์การจัดการทรัพยากรทางทะเล เช่น การผจญภัยบนเรือค้นหาความมั่นคงทางอาหาร หรือเกมบริหารทรัพยากรชายฝั่ง เพื่อให้เด็กและเยาวชนเรียนรู้ขณะเล่น
- แผนที่และแดชบอร์ดโต้ตอบ (Interactive Maps & Dashboards) พัฒนาเว็บแอปแสดงพื้นที่ต่าง ๆ ของเขตอำนาจทางทะเลไทย แหล่งทรัพยากร สถานการณ์ภัยคุกคามแบบเรียลไทม์ เศรษฐกิจทางทะเล รวมถึงตัวชี้วัดหลักเป็นเครื่องมือให้ประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าดูข้อมูลง่าย
- Data Visualization: อินโฟกราฟิกและชุดข้อมูลภาพเพื่อสื่อสารสถิติที่ซับซ้อน เช่น มูลค่าเศรษฐกิจทะเล การใช้ประโยชน์ทางทะเลต่าง ๆ ให้เข้าใจง่าย

๖. บูรณาการผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานความมั่นคง (กองทัพเรือ, ศรชล.) กับภาครัฐอื่น (กรมทรัพยากรทางทะเล

และชายฝั่ง กรมเจ้าท่า สื่อ ฯลฯ) ภาคประชาสังคม และชุมชนชายฝั่ง ให้ทำงานเชิงรุกร่วมกัน โดยมอบหมายบุคลากรและจัดตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจด้านการสื่อสาร การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนและภาคเอกชน จะเสริมความน่าเชื่อถือและการยอมรับ เช่น การจัดค่ายเยาวชนรักษ์ทะเล รณรงค์การลดขยะทะเลร่วมกับโรงเรียนและชุมชน

๗. ติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบ กำหนดตัวชี้วัด (KPIs) วัดผลการสื่อสาร เช่น ระดับการรับรู้ของประชาชน (วัดผ่านแบบสอบถามก่อน-หลัง) จำนวนการเข้าชมสื่อ/ผู้ติดตามในสื่อสังคม การมีส่วนร่วมในกิจกรรม (จำนวนผู้ร่วมงาน โซเชียลมีเดียแชร์) คุณภาพการสนับสนุนนโยบาย (เช่น งบประมาณที่จัดสรร) เป็นต้น ตัวชี้วัดเหล่านี้ช่วยให้ประเมินว่าแผนสื่อสารบรรลุเป้าหมาย และปรับปรุงยุทธศาสตร์ได้อย่างแม่นยำ ตามคำแนะนำของนักวิชาการที่เน้นว่าสร้างเกณฑ์วัดผลเบื้องต้นจะรักษาความต่อเนื่องของการสื่อสาร

๘. ยึดหลักจริยธรรม สื่อสารด้วยความโปร่งใส ตรงไปตรงมา หลีกเลี่ยงการใช้ข้อมูลผิดหรือปลุกระดมด้วยความหวาดกลัว เพราะการสื่อสารเชิงลบหรือเกินจริงอาจทำลายความน่าเชื่อถือของหน่วยงานรัฐ สารที่นำเสนอต้องสะท้อนความจริงและอยู่ในกรอบกฎหมาย เพื่อรักษาภาพลักษณ์องค์กรและไม่ส่งผลเสียระยะยาว

๙. ผลลัพธ์ที่คาดหวัง (Strategic Outcomes) ระยะสั้น ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจต่อผลประโยชน์ของชาติทางทะเลเพิ่มขึ้น ระยะกลางเกิดการมีส่วนร่วมของชุมชน ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษา ส่วนระยะยาว สร้างวัฒนธรรมการตระหนักรู้และการปกป้องผลประโยชน์ของชาติทางทะเลอย่างยั่งยืน

กรอบการดำเนินการสื่อสารในการสร้างความตระหนักรู้ต่อผลประโยชน์ของชาติทางทะเลทั้ง ๙ ประการข้างต้น เป็นแนวทางการดำเนินงานที่ครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญของการสื่อสารเชิงกลยุทธ์ ตั้งแต่การ

กำหนดเป้าหมาย การวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย การพัฒนาสาร การเลือกช่องทางและนวัตกรรมการสื่อสาร การบูรณาการความร่วมมือ การติดตามประเมินผล ตลอดจนการยึดหลักจริยธรรมในการสื่อสาร ซึ่งสะท้อนกระบวนการดำเนินงานในระดับปฏิบัติการ (Operational Level) ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการวางแผนและดำเนินกิจกรรมด้านการสื่อสารได้อย่างเป็นรูปธรรม อย่างไรก็ตาม การสร้างความตระหนักรู้ต่อผลประโยชน์ของชาติทางทะเลเป็นภารกิจที่มีความซับซ้อนและเกี่ยวข้องกับหลายภาคส่วน จึงไม่อาจอาศัยเพียงมาตรการหรือกิจกรรมการสื่อสารเฉพาะด้าน หากแต่จำเป็นต้องบูรณาการองค์ประกอบทั้งหมดให้เป็นกรอบการดำเนินงานที่มีทิศทางเดียวกัน เพื่อให้การสื่อสารสามารถขับเคลื่อนไปสู่การเปลี่ยนแปลงด้านการรับรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมของประชาชนได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

ยุทธศาสตร์การสร้างความตระหนักรู้ ต่อผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

ผู้เขียนได้สังเคราะห์แนวคิดด้านความตระหนักรู้ (Awareness Theory) ร่วมกับหลักการสื่อสารเชิงกลยุทธ์ (Strategic Communication) และกรอบการดำเนินการสื่อสารในการสร้างความตระหนักรู้ต่อผลประโยชน์ของชาติทางทะเลทั้ง ๙ ประการ เพื่อยกระดับจากแนวทางการดำเนินงานในระดับปฏิบัติการ (Operational Level) ไปสู่กรอบการดำเนินงานในระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Level) ผลจากการสังเคราะห์ดังกล่าวสามารถกำหนด **“ยุทธศาสตร์การสร้างความตระหนักรู้ต่อผลประโยชน์ของชาติทางทะเล”** ที่เชื่อมโยงกันเป็นกระบวนการอย่างเป็นระบบ เพื่อมุ่งยกระดับการรับรู้ของประชาชนจากการรับรู้ข้อมูล (Perception) ไปสู่ความเข้าใจ (Understanding) การเห็นคุณค่า (Value Recognition) ความตระหนักรู้ร่วมของสังคม (Public Awareness) การสนับสนุนนโยบาย (Public Support) และการมีส่วนร่วมในการคุ้มครองผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (Public Participation) อันจะเป็นรากฐานสำคัญในการเสริมสร้างความมั่นคง ความมั่งคั่ง และความยั่งยืนของประเทศในระยะยาว ซึ่งประกอบด้วย ๕ ยุทธศาสตร์หลัก ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การสร้างองค์ความรู้และความเข้าใจร่วมเกี่ยวกับผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (กรอบการดำเนินการสื่อสารในข้อที่ ๑ และข้อที่ ๙)

การสร้างความตระหนักรู้ต้องเริ่มต้นจากการสร้างองค์ความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่ประชาชน เนื่องจากในปัจจุบันประชาชนจำนวนมากยังมองทะเลเพียงในมิติของแหล่งท่องเที่ยว แหล่งอาหาร หรือทรัพยากรธรรมชาติ โดยยังไม่ตระหนักว่าทะเลเป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์ที่มีความสำคัญต่อความมั่นคง เศรษฐกิจ พลังงาน การคมนาคม และอธิปไตยของประเทศ ดังนั้น การสื่อสารจึงควรมุ่งถ่ายทอดข้อมูลที่ถูกต้องและเชื่อถือได้ พร้อมอธิบายประเด็นที่ซับซ้อนให้เข้าใจง่าย และเชื่อมโยงให้เห็นว่าผลประโยชน์ของชาติทางทะเลมีความเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของประชาชนทุกคน ไม่ว่าจะเป็นด้านพลังงาน อาหาร การค้า หรือความมั่นคงของประเทศ เมื่อประชาชนมีความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้อง ก็จะสามารถพัฒนาจากการรับรู้ข้อมูลไปสู่ความตระหนักรู้ และพร้อมสนับสนุนการดำเนินนโยบายด้านการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลได้อย่างยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การพัฒนาการสื่อสารเชิงกลยุทธ์ที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง (กรอบการดำเนินการสื่อสารในข้อที่ ๒ - ๕)

การสร้างความตระหนักรู้จะเกิดผลได้ต่อเมื่อการสื่อสารสามารถตอบสนองต่อความต้องการและลักษณะของผู้รับสารแต่ละกลุ่ม จึงควรปรับเปลี่ยนจากการสื่อสารแบบทางเดียวที่เน้นการเผยแพร่ข้อมูลของหน่วยงาน ไปสู่การสื่อสารที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง โดยเริ่มจากการวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย ทั้งด้านอายุ อาชีพ ระดับการศึกษา พฤติกรรมการใช้สื่อและความสนใจ เพื่อนำไปสู่การออกแบบสารหลักและเลือกช่องทางการสื่อสารที่เหมาะสม การนำเสนอควรใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย สอดแทรกเรื่องเล่าภาพประกอบ อินโฟกราฟิก และสื่อดิจิทัลที่สามารถสร้างประสบการณ์ร่วม เพื่อให้ประชาชนเกิดความเข้าใจ เห็นคุณค่า และตระหนักว่าการรักษา

ผลประโยชน์ของชาติทางทะเลเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ไม่ใช่เป็นเพียงภารกิจของหน่วยงานด้านความมั่นคง

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน (กรอบการดำเนินการสื่อสารในข้อที่ ๖)

การสร้างความตระหนักรู้ในระดับประเทศไม่สามารถดำเนินการได้โดยหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งเพียงลำพัง แต่ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งหน่วยงานด้านความมั่นคง หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา สื่อมวลชน องค์กรภาคประชาสังคม และชุมชนชายฝั่ง ในการร่วมกันถ่ายทอดองค์ความรู้และขับเคลื่อนกิจกรรมสร้างการรับรู้แก่ประชาชน โดยควรกำหนดสารหลักร่วมเกี่ยวกับผลประโยชน์ของชาติทางทะเล เพื่อให้ทุกหน่วย สื่อสารไปในทิศทางเดียวกัน ลดความซ้ำซ้อนและความสับสนของข้อมูล ควบคู่กับการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ การอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเล การรณรงค์ด้านสิ่งแวดล้อม และโครงการจิตอาสา ซึ่งจะช่วยสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของและความรับผิดชอบร่วมในการปกป้องผลประโยชน์ของชาติทางทะเล แนวทางดังกล่าวได้เริ่มปรากฏเป็นรูปธรรมแล้วจากการลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือเมื่อวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๘ ระหว่างสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และกองทัพเรือ โดยมีวัตถุประสงค์ร่วมกันดำเนินการเพื่อจัดตั้งและขับเคลื่อนองค์กรจัดการความรู้ทางทะเลของประเทศไทย เพื่อให้เป็นศูนย์กลางและคลังสมองทางทะเลของประเทศไทยระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ รวมทั้งเป็นศูนย์กลางการศึกษาวิจัยแลกเปลี่ยนและให้คำปรึกษาในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาองค์ความรู้ทางทะเลในการรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติทางทะเลของประเทศไทย อันเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การสร้างความตระหนักรู้ต่อผลประโยชน์ของชาติทางทะเลในระยะยาว

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การพัฒนาระบบการสื่อสารด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม (กรอบการดำเนินการสื่อสารในข้อที่ ๕)

การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและพฤติกรรมการรับข้อมูลข่าวสารของประชาชน ทำให้การสื่อสารจำเป็นต้องก้าวข้ามรูปแบบการประชาสัมพันธ์แบบเดิม ไปสู่การสื่อสารเชิงรุกที่ทันสมัยและเข้าถึงประชาชนได้อย่างต่อเนื่อง ยุทธศาสตร์นี้จึงมุ่งส่งเสริมการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมการสื่อสาร เช่น สื่อสังคมออนไลน์ อินโฟกราฟิก วิดีโอสั้น ระบบแผนที่และฐานข้อมูลแบบโต้ตอบ (Interactive Maps and Dashboards) เทคโนโลยีเสมือนจริง (AR/VR) เกมเพื่อการเรียนรู้ และการนำเสนอข้อมูลผ่าน Data Visualization เพื่อถ่ายทอดข้อมูลที่ซับซ้อนให้เข้าใจง่าย น่าสนใจ และสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่สามารถเข้าถึงประชาชนทุกช่วงวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งยังควรดำเนินการสื่อสารอย่างต่อเนื่องตลอดทั้งปี เพื่อให้ประเด็นผลประโยชน์ของชาติทางทะเลเป็นวาระที่ประชาชนรับรู้และให้ความสำคัญอย่างสม่ำเสมอ

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การพัฒนาระบบบริหารจัดการ การติดตามประเมินผล และธรรมาภิบาลด้านการสื่อสาร (กรอบการดำเนินการสื่อสารในข้อที่ ๗ และข้อที่ ๘)

การสร้างความตระหนักรู้ให้เกิดผลอย่างยั่งยืน จำเป็นต้องมีระบบบริหารจัดการที่สามารถกำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานได้อย่างเป็นระบบ เพื่อให้ทราบว่าการสื่อสารสามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ ความเข้าใจ ทัศนคติ และการมีส่วนร่วมของประชาชนได้มากน้อยเพียงใด จึงควรกำหนดตัวชี้วัดที่ชัดเจน ครอบคลุมทั้งด้านประสิทธิภาพของการสื่อสารและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับประชาชน พร้อมนำผลการประเมินมาปรับปรุงยุทธศาสตร์และรูปแบบการสื่อสารให้เหมาะสมกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ขณะเดียวกัน การดำเนินงานทุกขั้นตอนต้องยึดหลักธรรมาภิบาล ความโปร่งใส ความถูกต้องของข้อมูล และจริยธรรมในการ

สื่อสาร เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจจากสาธารณชน อันจะนำไปสู่การสนับสนุนนโยบายและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคุ้มครองผลประโยชน์ของชาติทางทะเลอย่างยั่งยืน

การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยการบูรณาการทรัพยากรจากทุกภาคส่วน ทั้งด้านบุคลากร งบประมาณ เทคโนโลยี และเครือข่ายความร่วมมือ โดยมีกองทัพเรือและศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (ศรชล.) เป็นหน่วยงานหลักในการกำหนดทิศทางและประสานการดำเนินงาน ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา สื่อมวลชน องค์กรภาคประชาสังคม และชุมชนชายฝั่ง เพื่อร่วมกันผลิตองค์ความรู้ พัฒนาสื่อและนวัตกรรมการสื่อสาร ตลอดจนสร้างเครือข่ายการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกระดับ นอกจากนี้ ควรพัฒนาระบบฐานข้อมูลกลางด้านผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (Maritime Information Platform) เพื่อเป็นศูนย์กลางในการเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร และองค์ความรู้ที่ถูกต้อง รวมถึงจัดตั้งกลไกติดตามและประเมินผลการสื่อสารอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถปรับปรุงยุทธศาสตร์ให้สอดคล้องกับบริบทด้านความมั่นคงทางทะเลที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

สรุป

ทะเลของประเทศไทยมิได้เป็นเพียงอาณาบริเวณทางภูมิศาสตร์หรือแหล่งทรัพยากร ธรรมชาติ หากแต่เป็นฐานผลประโยชน์เชิงยุทธศาสตร์ที่เชื่อมโยงโดยตรงกับความมั่นคง ความมั่งคั่ง และความยั่งยืนของประเทศทั้งในมิติด้านเศรษฐกิจ พลังงาน การคมนาคม อาหาร สิ่งแวดล้อม และอธิปไตยของรัฐ ภายใต้บริบทของภูมิรัฐศาสตร์โลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ภัยคุกคามทางทะเลมีความซับซ้อนและเชื่อมโยงหลายมิติมากขึ้น การรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลจึงมิใช่ภารกิจของกองทัพเรือ หรือ ศรชล. หรือหน่วยงานด้านความมั่นคงเพียงฝ่ายเดียว แต่เป็นภารกิจร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา ชุมชนชายฝั่ง และประชาชนทุกภาคส่วน

เมื่อดำเนินการตามกรอบยุทธศาสตร์การสร้างความตระหนักรู้ต่อผลประโยชน์ของชาติทางทะเล อย่างต่อเนื่อง จะทำให้ประชาชนเกิดการเปลี่ยนแปลงจาก **“การรับรู้ข้อมูล”** (Perception) ไปสู่ **“ความเข้าใจ”** (Understanding) **“การเห็นคุณค่า”** (Value Recognition) และ **“ความตระหนักรู้”** (Public Awareness) ซึ่งจะนำไปสู่ **“การสนับสนุนนโยบาย”** (Public Support) **และ “การมีส่วนร่วมของประชาชน”** (Public Participation) ในการคุ้มครองผลประโยชน์ของชาติทางทะเล อันจะเป็นรากฐานสำคัญของการเสริมสร้างสมุททานุภาพ ความมั่นคง ความมั่งคั่ง และความยั่งยืนของประเทศไทยในระยะยาว

ภาพที่ ๒ ยุทธศาสตร์การสร้างความตระหนักรู้ต่อผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

บรรณานุกรม

กองความมั่นคงทางทะเล สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ. (๒๕๖๗). เอกสารวิชาการวิเคราะห์สถานการณ์วิชาความมั่นคงทางทะเล (Maritime Security Focus) ฉบับที่ ๒๒/๒๕๖๗. กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ.

กองทัพเรือ. (๒๕๖๐). ยุทธศาสตร์กองทัพเรือ พ.ศ.๒๕๖๐–๒๕๗๙. สืบค้นจาก https://www.navy.mi.th/storage/frontend/article/269/file/ th/20yearsplan%20(1).pdf

กองศึกษาวิจัยทางยุทธศาสตร์และความมั่นคง ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ. (๒๕๕๙) คู่มือการสื่อสารทางยุทธศาสตร์ของกองทัพไทย. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ.

คณะอนุกรรมการจัดการความรู้เพื่อผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล (อจชล.).. ทะเลและมหาสมุทร และผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล. กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ

เผดิมศักดิ์ จารยะพันธุ์ และคณะ. (๒๕๖๒). รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการ “สถานการณ์และข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการผลประโยชน์ทางทะเลของประเทศไทยเพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน”. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).

ทัญญัฐฐ์ ปรีมณีสิทธ์. (๒๕๖๖). การสื่อสารและสร้างการตระหนักรู้เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในกลยุทธ์ด้านความยั่งยืนของบริษัท บางจาก คอร์เปอเรชั่น จำกัด (มหาชน). สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, คณะรัฐศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พิสุทธิศักดิ์ ศรีชุมพล. (๒๕๖๘). การรักษาความมั่นคงทางทะเลเพื่อการคุ้มครองผลประโยชน์ของชาติในพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อนระหว่างไทยและกัมพูชา. นาวิกศาสตร์, ๑๐๘(๙), กันยายน ๒๕๖๘

ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล. (๒๕๖๒). พระราชบัญญัติการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล พ.ศ.๒๕๖๒. กรุงเทพฯ: ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล.